

פרטיכל מס' 3/32

מישיבת ועדת הכספים

ביום ג', כג' בשנש תשי"א-30.1.51

היו"ר ד. צ. פנקס
ש. דיין
פ. נפתלי
ד"ר י. בדר
א. בן-אליעזר
ב. רפפורד
ד"ר ס. סנה
ד"ר ה. פרדר
א. הרצפלד
י. רוקח

נוכחים:

שר האוצר א. קפלן
מבקר המדינה - ד. ר. מוזס
סר המאירי - משרד מבקר המדינה
ס. זגבי - החשב הכללי
ש. ספינק - משעם משרד האוצר.

מוזמנים:

א. דו"ח מבקר המדינה והערות שר האוצר (דיון).
ב. שאילתות ותשובות.

סדר היום:

הישיבה נפתחה בשעה 09.10

א. דיון על דו"ח מבקר המדינה והערות שר האוצר:

היו"ר ד.צ. פנקס:

הכנסת הטילה עלינו לספל בדו"ח מבקר המדינה ולהעביר את מסקנות הועדה אליה. קבלנו את הערות שר האוצר בתשובה על הדו"ח בהתאם לחוק. אני מציע, קודם כל, שנחליט על ההצעות לשינויים בחוק, שהוצעו על ידי מבקר המדינה. אני מניח שקראתם את החוק, שאינו חוק שלם; עד אמצע פברואר - כך הובטח לי - בקבל את החלק השני של הדו"ח. לא רצינו לדחות את תחילת הדיון עד אז, ולכן קבלנו את החלק הזה, בתור חלק ראשון של הדו"ח השנתי של מבקר המדינה. אני מציע שועדת משנה תטפל בשינויים הקטנים המוצעים לחוק מבקר המדינה.

ס י כ ו ם :

הוחלט שועדת המשנה אשר תפלט בענייני מבקר המדינה, תטפל בהצעות לשינויים בחוק מבקר המדינה, שהוצעו על ידי מבקר המדינה, בקשר לפרוצדורה של הגשת הדו"ח וכו'.

היו"ר ד.צ. פנקס:

האם מבקר המדינה מוצא לנחוץ להוסיף מה שהוא בעל פה לחומר שהגיש לנו?

ד"ר מוזס:

קבלתי אתמול את הערות שר האוצר, ואהיה מוכן לענות עליהן.

היו"ר ד.צ. פנקס:

אני מציע שתעשה זאת אחרי שהחברים יביעו דעות.

ג. רפטור:

הכנסת קבלה את חוק מבקר המדינה, ומסרה לוועדת הכספים את התפקיד לעבור על אאאא הדו"ח, האם כוונתנו לקיים ויכוח ולהוציא מסקנות, כפי שנהוג לגבי חוקים? יכול להיות שדרוש בענין זה בירור קצר, אבל אני סבור שהויכוח בוועדה יכול להיות רק ויכוח פרוצדוראלי, כי הויכוח הענייני צריך להתקיים בכנסת. הועדה צריכה רק לשמוע דו"ח ולהעביר אותו לכנסת. יתכן שהכנסת תטיל אחר כך על הועדה לעבור על החומר, ואז נבדוק אותו. לכן אני מציע לקצר את הויכוח בוועדה, ולהסתפק בשאלות ותשובות.

ד"ר בדר:

אנשה לי לספר לחברי הועדה, מה מקור הדין הזמני הנמצא בחוק מבקר המדינה. גישתי וגישת חברי אחרים, וגם גישת חבר הכנסת בר-יהודה, היתה שבצעם על מבקר המדינה להביא דו"ח זה לכנסת. אז נתקלנו בבעיה הנושאת אופי קונסטיטוציוני, אם מותר למבקר המדינה, שאינו חבר כנסת, להופיע בכנסת ולהגיש לה דו"ח. דעתי היתה שדוקא בנוגע לזה, אין כל סכנה. לאור העובדה שהממשלה הכניסה לכנסת חבר ממשלה שאינו חבר כנסת, כנראה שהספק הזה נתישר בטשן הזמן. אבל בגלל נימוק זה, לא החליטה בזמנו ועדת החוקה חוק ומשפט שהמבקר יביא את הדו"ח לכנסת, אלא היא החליטה שהדו"ח יובא לוועדה, והועדה תעביר אותו לכנסת. ערך הדין הזה הוא קודם כל פרוצדוראלי. הועדה יכולה, סלבד הדו"ח, לדרוש הערות שונות מן המבקר וכן גם דו"ח מיוחד. אולם, הדו"ח השנתי הזה אינו מכוון לוועדה, אלא לכנסת.

בכל זאת, אני חושב שיש לוועדה סמכויות טבעיות בקשר לענין זה. אני חושב שלועדה יש סמכות לבדוק אם המסמך שהוגש לנו הוא באמת דו"ח של מבקר המדינה לפי החוק, כלומר, על הועדה לערוך קודם כל בדיקה פורמאלית. אחרי שנחליט שהכל בסדר מבחינה פורמאלית, יהיה עלינו להעביר את הדו"ח לכנסת, ולקיים את הדיון בכנסת. יתכן שהכנסת תחזיר את הדו"ח לוועדה לדיון על הפרטים שייראו לכנסת, או על כל הפרטים, אבל אי אפשר להביא לכנסת דו"ח עקב דיון בוועדה, אשר, לדעתי, מוכרח להיות מסוּך, אם הוא רציני.

אני רואה שמסמך זה הוא חלק א'. מה פירוש חלק א'? כמה חלקים נוספים יהיו? מה תהיה בערך המסגרת שלכם? דעתי היא שחלק א' אינו דו"ח; עלינו להביא לכנסת דו"ח מלא ולא חלקים חלקים. אבל, רק אחרי שנשמע מה שיהיה בחלקים האחרים, נדע במה הסדובר. גם מנקודת מבט מעשית, אין ערך לדיון טריטוריאלי בוועדה.

היו"ר ד. צ. פנסט:

(קורא את החוק בענין זה). איננו אריכים לפרש את מונות החוק, אלא לקבל את החוק. לפעמים הגיש מבקר המדינה דו"ח חלקי על נושאים מסוימים, חלק לפי יזמתו וחלק לפי דרישתנו. (קורא את סעיף 11). אנו נצטרך לשנות את התאריך, כמובן. לא נוכל להסתפק בזה שנשמע צינור להעברת הדו"ח לכנסת, בלי לקבל החלטות; כדי לקבל החלטות, עלינו לדון בדו"ח. איננו פטורים מללוות את החוק בהחלטות. ברור שדו"ח זה אינו עדיין הדו"ח המלא. מבקר המדינה הבטיח לנו להגיש את החלק השני של הדו"ח עד אמצע פברואר; אנו נעביר את הדו"ח לכנסת, רק אחרי שנקבל את השלמתו. האיחור במסירת הדו"ח נגרם ע"י כך שהמשרדים לא הגישו דו"ח בזמן. אנו החלטנו לדון כעת בחלק א' של הדו"ח, כדי לא להפסיד את הזמן. אינני סבור שכדאי שנעביר את הדו"ח לכנסת, על סמך שהיא תחזירו לנו לדיון גוסף ולטפול.

ד"ר ה. פרדר:

לפי החוק אנו חייבים לטפל בדו"ח, ולא רק לשאול שאלות. אנו יודעים שבאופן אופטימאלי יכול להיות בכנסת בענין זה ויכוח של כמה שעות. אין אפשרות לטפל תוך שעות ספורות בפרטים חשובים מאד בקשר לאדמיניסטרציה וכו'. ערכו של הדו"ח הוא בזה שאנו, בוועדה, נטפל בפרטים, להגיע למסקנות והצעות מסוימות, וכך, ביחד עם מבקר המדינה, לתקן כמה ליקויים. אין דרך אחרת מאשר דיון מלא בוועדה והגשת מסקנות מסוימות לכנסת.

א. ס. גניחובסקי:

בדו"ח הזה שהוגש לנו ע"י מבקר המדינה, אין כל מסקנות. מי הפוסק האחרון בענינים אלה? מי צריך להגיד, מה בסדר ומה אינו בסדר, ומה צריך לעשות על-סמך לתקן את המצב? אני סבור שמבקר המדינה היה צריך להגיש לוועדה הצעות תיקון, כמסקנות לדו"ח שלו. מסכות מבקר המדינה היא יותר גדולה מאשר הבאת חומר גרידא.

בא רפטור:

לא שוכנעתי ע"י היו"ר, אמנם כתוב בחוק שהוועדה צריכה להציע מסקנות; אולם, היו"ר מציע פרוצדורה כזו שלפיה יגיע דו"ח זה לכנסת בעוד שנה וחצי. אנו עומדים בפני דיון על התקציב. הדו"ח הזה צריך לבטא את הבקורת על האדמיניסטרציה, על התקציב וכו'. אם נקבל דו"ח שני באמצע פברואר, הרי לא נסיים את הדיונים עליו אלא אחרי הדיונים על התקציב, ואמדובר הוא על דו"ח ראשון, אחרי שהמדינה קיימת שלוש שנים. אני דורש להעביר את הדו"ח לכנסת. אם אין לי ברירה, ורוצים לדון עליו בוועדה, אני מציע שוועדת הכספים תקדיש את הישיבה הזו לבידור על הדו"ח, ותעביר את מסקנותיה לכנסת בשבוע הבא.

פ. נפתלי:

אינני מסכים לקבוע מראש את מסגרת הדיון. זוהי הפעם הראשונה שאנו מקבלים דו"ח. עלינו להעביר את הדו"ח לכנסת בצירוף מסקנות. תפקידו החוקי של המבקר הוא להעביר את הדו"ח לכנסת, דרך הוועדה, עלינו לברר כמה דברים בקשר לדו"ח זה, ובראש וראשונה, לברר אם דו"ח זה הוגש לנו בצורה מתאימה. המבקר כתב בתחילת הדו"ח, שכיון שזהו הדו"ח הראשון שלו, הוא מצא לנכון למסור דברים אשר החוק אינו מחייבו למסרם; כלומר, הוא מסר את אותם הליקויים אשר תוקנו. אני מבין שפרטים אלה טובים לאינפורמציה של הוועדה, אך לא לפרסום בכנסת. אני סבור שצורה זו אינה נכונה. לכן אני מציע להכנס לדיון, אם הכוונה אינה למשוך את הענין הזה זמן רב. אינני חושב שאפשר לגמור את כל הכירורים בענין זה בישיבה אחת.

י. רוסח:

לדעתי, תפקידו של מבקר המדינה אינו רק באיסוף עובדות; על מבקר המדינה לתת מידע הסברה לגבי היעילות, המסגרת התקציבית וכו'. בשביל קביעת עובדות, אין צורך באישיות שנבחרה ע"י הכנסת. מבקר המדינה צריך לתת מסקנות מהעובדות. הכנסת היא אינסטיטוציה עליונה של בית-הדין שנקרא מבקר המדינה.

ד"ר סוזס:

ד"ר בדר אמר שחלק א' זה אינו דו"ח. בישיבה האחרונה של הוועדה הזאת בענין זה, אמרתי שאהיה נאלץ לפרוצדורה זו. אני רציתי למנוע את הגשת חלק אחד של הדו"ח, אך הוועדה החליטה שאגיש לה את החומר שנמצא בידי. עד אמצע פברואר נוכל למסור את החלק השני והאחרון של דו"ח זה, בו יימסרו פרטים בנוגע למשרדים שטרם הוזכרו בדו"ח. אז תהיה לוועדה תמונה מלאה מהמשרדים והמפעלים שהיו

נתונים לבקורת מבקר-המדינה.

אשר לשאלה, באיזו מידה ניתנו מסקנות בדו"ח זה, לפי דעתי, נמסרו מסקנות בכל המקרים שהיתה אפשרות למבקר המדינה לעשות זאת. תפקיד מבקר-המדינה הוא לקבוע עובדות, ובמידת האפשרות, להציע הצעות לתיקון. הגשנו למשרדים המבוקרים הצעות לתיקון, ומסרנו על הפרוצדורה בדו"ח. באותם המקרים בהם לא הגענו לידי תיקון, אמרתי בבירור שהליקויים לא תוקנו. אלה המסקנות היחידות למבקר המדינה יכול להוציא, כי אסור לו להתערב באדמיניסטרציה.

אני מבקש את הועדה, למנוע פרוצדורה כזו אשר תמנע את הגשת החומר לכנסת לפני תום חצי שנה מהיום. אני הגשתי את החומר לועדה כבר בחודש אוגוסט, אך זו היתה חוברת מאד בלתי מסוכמת, אם כי מענינת במידה מסוימת. לי חשבתי שהכנסת תקבל את החומר הזה בזמן הקרוב. מצד שני, אני מבין היטב שלוועדת הכספים יש רצון לספל בדו"ח זה; אולם, השאלה היא, באיזה חלק של הדו"ח תספול הועדה, ברור שהועדה תבחר לספל בחומר שהיא תמצא לנכון. אולי מותר לי לספר, בהזדמנות זו, שדברתי עם המבקר הכללי בלונדון, והוא דבר בשבחה של הצורה של שיתוף-פעולה הקיים בינו לבין ועדה מסוימת המטפלת בעניני מבקר המדינה שם, ה"פאליק אקאונטס קומיטי". ועדה זו בוחצת את החומר הראוי לדיון, לפי דעתה, ודנה בו בפרוטרוט. היא מזמינה לדיוניה את ההנהלה של המחלקות הנוגעות בדבר, במידת הצורך, מגיעה להחלטות ומפרסמת אותן. בהכנת ניסוח ההחלטות עומד לרשות הועדה ה"קונטרולר אנד אודיטור ג'נרל". פרוצדורה זו היא פוצלחת, במידה שאינה מעכבת את הגשת החומר למליאה לזמן ארוך מדי. הייתי מציע שהועדה תקבע באיזה נקודות מיוחדות היא רוצה לספל באופן יסודי, ובינתיים תמסור את הדו"ח למליאה, ותודיע שבנקודות אלו שהיא בחרה בהן, היא עריין דנה. אני מודה שהיה יותר טוב, לו הועדה היתה יכולה לספל בנקודות אלה לפני הגשת הדו"ח למליאה, אך אינני יודע אם זה אפשרי באופן טכני.

מה יכול להיות תוכן הדו"ח של מבקר המדינה?

נפתלי אומר שהדו"ח צריך להצטמצם בציון הליקויים שלא תוקנו. לפי דעתי, החוק אומר שמבקר המדינה חייב למסור לועדה את הפרטים שטר נפתלי ציין, אך הוא אינו אומר על מבקר המדינה למסור יותר חומר, כדי שתהיה אפשרות לתת המלצות, צריך לתת את הרקע הכללי של הדברים, ותמונה מסוימת מן החומר האדמיניסטרציה. נדמה לי שמבקר המדינה רשאי למסור את החומר שהוא מסר. כמובן, בידי הועדה להחליט בענין זה.

החוק אינו דורש אישור מהמבקר בענין הדו"ח הכללי

על ההכנסה וההוצאה. בתחילת ינואר קבלנו מהחשב הכללי את הדו"ח הסופי, אם כי לא מפורט, שבגללו היינו נאלצים לדחות את מסירת החלק השני של הדו"ח.

כר זגבי:

שר האוצר רצה להשתתף בדיון זה. הוא יצפל לבוא הנה בעוד כחצי שעה. אין זה ברור לנני, אם מבקר המדינה התכוון לכך שדו"ח זה יוגש לכנסת, או שהוא דו"ח לועדת הכספים. מבקר המדינה צריך לעמוד בקשר תמידי עם ועדת הכספים. אם דו"ח זה הוא דו"ח המכוון לועדה, הרי ניתנת לו תמיכת האוצר המלאה. נדמה לי שהאוצר אינו חשוד על צי-קואופרציה עם ועדת הכספים, בכל העניינים. אולם, אם חוק זה מיועד לכנסת, יש מקום להערות בקשר אליו, דוקא מתוך חוק מבקר המדינה. אני מעיר את תשומת-לב הועדה למעיף 10 של חוק מבקר המדינה (קורא את הסעיף). מבקר המדינה צריך, במשך השנה, להעיר למשרדים המבוקרים ולדרוש תיקונים. רק אם הגוף המבוקר לא מילא את דרישתו של המבקר, יש למבקר אפשרות לכתוב זאת בדו"ח השנתי שלו. (קורא את סעיף 11). ברור שהדו"ח נותן תמונה כללית יותר ורחבה יותר על העבודה שנעשתה במשך השנה, על המלאכה היום-יומית. לגבי ועדת-הכספים יש לתמונה זו ערך רב, אולם, לכנסת צריך להביא רק את התוצאות, ולא את הליקויים שתוקנו, או הדברים שלא היו בסדר תוך כדי העבודה. (קורא את דף 13 בדו"ח, על משרד האספקה והקצוב). לדברים אלה היה הד חזק בצבור, לדעתי שלא נצדק. אבל, אל כך תחליט הועדה. היה מסגה של ניסוח החוק, אולי. מבקר המדינה לא התכוון להגיד שהפקידים החזיקו את הפנקסים במגרות על מנת למעול, אלא הוא רצה להגיד ששיטה כזו עלולה להביא לידי מעילות. אם דברים כאלה מובאים לפני הועדה, הרי הועדה יכולה לברר אותם. אולם, אם הם מתפרסמים בטליאה, איש לא יבין מה היתה כוונת המבקר. אם היתה מעילה, יש להגיד זאת בפירוש, ויש להוקיע את הפקיד שמעל. אני מציע שהועדה תחליט אם דו"ח זה הוא דו"ח

לכנסת או לוועדה, כי מכאן נובעות מסקנות רבות בקשר לדיון.

הי"ר ד. צ. פנקס: הבנתי שהצעת מר רפטור היא, שלא נדון כרגע בדו"ח זה, אלא בעביר אותו באופן פורמאלי לכנסת. כיון שעלינו להעביר את הדו"ח עם מסקנות, לא נוכל להעבירו ללא דיון. אי-אפשר להעמיד להצבעה את הצעת מר רפטור, שהיא הצעה נגד החוק. עוד לא קרה ששקד השדד את פשע שועדת הכספים תגביל את עצמה בזמן הויכוח.

ד"ר ס. סנה: אני מציע את הצעת מר רפטור בשינוי מסוים. דו"ח זה הוא ים שלם, ואין זה רצוי לשנות בו חדשים. אני מציע שהועדה תטיל על יו"ר ועדת הכספים להפיק לישיבה הבאה הצעות להערות הועדה על הדו"ח. כל חבר-ועדה יהיה רשאי להגיש תיקונים ותוספות להערות. בצורה זו, יתקיים הדיון על יסוד הצעות כתובות, ויהיה יותר קצר. כל אחד יכול ללמוד ליחוד את החומר.

הי"ר ד. צ. פנקס: אני רואה את הצעת ד"ר סנה כאפשרית. ברור שאת ישיבה זו נקדיש לבעיות מבקר-המדינה; כדי שאדע כיצד לכוון את הדברים, ברצוני להרצות את הערותי בקשר עם דו"ח זה.

מבקר המדינה לא פעל במידה מספקת לפי סעיף 4 של החוק. (קורא את הסעיף). לא היתה יזמה מצד מבקר המדינה בענין זה. הוא הגיש מדי פעם דוחות על הרשויות המקומיות; את הדוחות האלה עוד לא הבאתי לשולחן הועדה. אולם, בדברים אחרים, לא היה מורגש הקשר שבדרך היה להיות קיים בין המבקר לבין הועדה. יכול להיות שגם אנו אשמים בכך. בכ"ז, הייתי מבקש את מבקר המדינה שימצא לנחוץ, להבא, להכניס את הועדה יותר לתוך עבודתו.

את החוברת שקבלנו לפי יזמת מבקר המדינה, אינני רואה כחומר שנועד להעביר להיות מטעם לכנסת; לשלוח נדרשנו רק בקשר לדו"ח השנתי. איננו מצויים להביא לכנסת חומר-ביניים. אני מסכים להחלטה שאת החוברת הזאת נטלח לכנסת כדי שהחברים יתכוונו לדיון ויקראו את החומר לגבי אירגון המשרדים, וכו'. היה חומר שדרשנו סאת מבקר המדינה; חלק ממנו קבלנו וחלק לא קבלנו. דרשנו חומר בפברואר 1950; היום כבר סוף ינואר, וטרם קבלנו חלקים מסוימים מן החומר שדרשנו. צורה זו אינה מתאימה, כי איננו יכולים לחכות שנה לתשובה על שאלות שהגשנו. היה איחור בהגשת הדוחות של המשרדים השונים, בהתאם לחוק. מבקר המדינה לא הודיע לוועדה על איחור כזה, עד שהועדה דרשה את החוק השנתי, לפי התאריך הכתוב בחוק. אני מציע לחייב את מבקר המדינה להודיע לוועדת הכספים על כל פיגור בהגשת החומר או בקיום תאריך מסוים החל על המשרדים לפי החוק.

אנו נצטרך לשנות את התאריכים, כדי להתאים אותם לאפשרות הפעולה של משרדים שונים. אולם, מבקר המדינה חייב להודיע לוועדה על כל פיגור של המשרדים בהגשת החומר. הייתי חושב שכדאי ללוות את הדו"ח הזה של מבקר המדינה, המוגש שלוש שנים לאחר הקמת המדינה, בפרק מסכם על גודל המנגנון בכל משרד. קבלנו חומר בענין זה בדו"ח חלקי. היינו צריכים לקבל טיכום על גודל המנגנון הממשלתי, ועל הצורך בגודל זה. דובר הרבה על גידול הפקידות; אנו צריכים לקבל את חוות-דעת מבקר המדינה בענין זה. היום חיים סמסכורת אשר הממשלה משלמת, יותר מ-40 אלף איש, כולל שוטרים ומורים. חשוב שמבקר המדינה יתן לנו חומר, אם יש צורך במנגנון הקיים, וכו'.

נמסרה הודעה ע"ש הממשלה, שבשנת התקציב הצוכחית לא יתקבלו פקידים נוספים למנגנון הממשלתי, אלא באישור ועדת הכספים. אנו אישרנו מספר מסוים של עובדים. הייתי רוצה לדעת, אם הסתמנו לתוך מנגנון המדינה עובדים נוספים, בלי אישור הועדה. אם היו מקרים כאלה, הרי אין כל טעם להחלטות הועדה.

הייתי מציע שמבקר המדינה יסכם את הצעותיו
צד בקשר לליקויים בטיפול בכספים, ברור שהיו פה ושם ליקויים, האם
מבקר המדינה יכול להביא לועדה את המלצותיו בנוגע לטיפול בכספים?
הייתי מבקש אותו לביא לנו את המלצותיו גם בנוגע לטיפול בחשבונות,
קיים דין-ודברים על שיטת הנהלת חשבונות, וצריכה להיות התאמה בענין
זה בין המשרדים לבין מבקר המדינה.

ברו"ח כתוב שתשובות שליליות על מכתבים של
אנשים, נשלחו אליהם אחרי 30 יום, ותשובות חיוביות - בממוצע אחרי 57
יום. אני מעונין שהועדה תחווה את דעתה, אם זהו הממוצע הנכון,
או שהממוצע צריך להיות יותר קטן.

אני מבין שקשה מאד להעיר הערות כלליות ולהציע
מסקנות כלליות בקשר לייעילות ולחסכון. אולם, איננו פטורים מלסכם
במידה מסוימת, במה התקדמנו במובן היעילות והחסכון. אני מקבל שאת
כנתון, שבמדינה חדשה, שקמה חוץ סערת-סלחמה, היעילות והחסכון היו
פגומים. העברת הממשלה לירושלים, גם היא פגמה בהרבה בחסכון; אולם,
בענין זה כולנו חייבים לשאת בעול. אולי - כמה התקדמנו בענפים אלה של
יעילות וחסכון? מה היעילות במשק החקבורה של המדינה? במה התקדמנו
בחסכון, בשטח המכוניות של הפקידים הנדרשים, וכו'?

חשוב שמבקר המדינה יאמר לנו, אם הוא מדצא לנכון
להשתמש בסעיף 10 (קורא את סעיף 10). האם מבקר המדינה מסר כבר
מקרה מסוים ליועץ המשפטי? אם כן עשה זאת, היה עליו למסור על
כך לועדה.

מבקר המדינה יכול, אם הוא רוצה בכך, למנות
ועדה מיוחדת לבדיקה ענין מסוים. האם מצא המבקר לנחוץ לעשות זאת
במשך הזמן? ידוע לי שהמבקר מטפל בענין שידוע לי במקרה, צד בדבר
שמוש בכספי המילוה האמריקאי לשם רכישת טראקטורים. מצאתי הבדלים
ענקיים במחירים ששולמו ע"י הסוכנות היהודית, לעומת המחירים ששולמו
עבור אותם הטראקטורים, מאותו בית-החרושת, ע"י פירמות פרטיות. שאלתי,
איך הוציא משרד החקלאות באותו חודש, רשיונות ייבוא לטראקטורים
במחירים שונים כל-כך. קבלתי תשובה מהסוכנות-היהודית, שהסוכנות
קנתה את הטראקטורים באותו זמן, לא אצל בעל בית-החרושת עצמו, אלא
בשוק החופשי, כי לא הצליחה לקנות מבית-החרושת המייצר עצמו. הרשיתי
לי להגיב שקשה לי לקבל זאת. לממשלה יש ועדת קניות באמריקה, שעולה לנו
בסכומים ניכרים. איך יתכן שהסוכנות תשלם עבור אותו מיצרך 30% יותר
מפירמה אחרת? אני טוען שזו יכולה להיות בטלנות שאין לשאתה, או
טרנסאקציה בלתי-כשרה. אח"כ נודע לי שהיו מקרים דומים גם בקשר לפירמות
פרטיות. האם ענין כזה אינו יכול להיות נושא לחקירה ע"י המבקר?

איש מאתנו אינו צריך לגשת לרו"ח זה מתוך רצון
לתפוס סנסאציות; כולנו צריכים לשתף-פעולה כדי לתקן את הדרוש, כל
דבר קשה בפעם הראשונה. אינני מתאר לי שאפשר לא למסור את הרו"ח הזה
לכנסת. אם נכניס בו שינויים, יגידו שכסינו על דברים בלתי טהורים.
גם אם נקבל את הגישה/שמבקר המדינה יכול היה להיות מוגש בצורה אחרת,
הרי, בריעבור, אין לנו אפשרות שלא להעבירו לכנסת. פרק זה של חליפת-
המכתבים בין מבקר המדינה לבין משרד האספקה והקצוב, הוא בשבילי
הוכחה של קשיי-ההתחלה. אני חושב שצריכה להיות התערבות של משרד
הבקורת באופן עבודת המשרדים במשך השנה, כדי שהדברים יתוקנו עד
סוף השנה.

את הנקודות האלה שהזכרתי, אנסה לנסח בתוך ההצעות
שאביא לועדה, ויתכן שאוסיף עליהן. אשמח אם מבקר המדינה יקבל את
הצעותי לשיתוף-פעולה יותר אסיף עם הועדה. קבענו שתהיה ישיבה אחת
בחודש עם מבקר המדינה, אולם, ישיבה זו צריכה להיות על סמך החומר
שנקבל. כיון שלא קבלנו חומר, לא כינסנו את ועדת-המסנה.

ד"ר בדר:

אני מקבל את כל ההערות של הרו"ח.
יש לי רושם, שקיים מנגנון אחד במדינה שאינו מספיק,
והוא מנגנון מבקר-המדינה. יש לכלול זאת ברו"ח, לפי הבנתי, 0,04
אחוזים של תקציב המדינה צריכים להיות מוקדשים לבקורת, כדי שהבקורת
תהיה ראויה לשמה. הבקורת היא ראשית החסכון, לא רק מפני זה שהמבקר

מוצא מזמן לזמן עבירה כלשהי, אלא מתוך זה שכל משרד היודע שהוא נמצא תחת בקורת חריפה ויעילה, מתחיל לשפור על השם המייגים. לכן אני חושב שאנו צריכים לתת אפשרות לצניח לניהול בקורת יותר רחבה ויותר יעילה. צריך לתת למשרד הבקורת משרד מתאים ומגנון מתאים.

אינני רודף סנסאציות בענין זה. אולם, לפי סעיף 7, ההגדרה של "גוף מבוקר" צריכה לכלול גם את האפוסטרופוס על נכסי נפקדים. לפי סעיף 7(ג), כוללת ההגדרה של "גוף מבוקר" רשימת מוסדות ובני-אדם שאין להם חוזה. לפי סעיף 7(ד), עומדת גם הסוכנות שהיא היהודית לתת בקורת, כי היא נתמכת לפחות ע"י ערבות. לכן, אני מציע שנקבל דו"ח על הסוכנות, שצ"ע וכן על כל יתר הגופים שקבלו עזרה ע"י ערבות או ע"י הקצבות של הממשלה. גופים אלה הם מרובים.

בהזדמנות זו, ברצוני להגיד ששמענו מפי איש חשוב במדינה, שיש מספר גדול של עובדים בסוכנות; שמעתי ממנו יותר סרמז, שהמספר נראה לו כמוגזם ביותר. הייתי רוצה לשמוע את חוות-דעתו של מבקר המדינה על היעילות והחסכון במוסד זה שהממשלה חומכת בו בצורות שונות. עלינו לדעת אם הכספים שאנו אחראים להם בגלל הערבות, אינם ברכה לבטלה.

פ. נפתלי: לפי דעתי, העבודה המשותפת בין מבקר המדינה לבין הגופים המבוקרים עוד לא הגיעה לצורה הנכונה. אני ברעה זו שיש להרחיב את הבקורת ולא לצמצם אותה, כי כל בקורת היא הכרחית. אני זוכר ששברנו על כך, שדוקא הבקורת הפורמלית היא חשובה בשביל המגנון. אנו רואים בדו"ח, שליקויים רבים אינם בקשר עם היעילות אלא בקשר עם מציאת הסידורים הנכונים. כדי להגיע לצורה יותר טובה של עבודה משותפת, כלומר, כדי שהמשרדים יקבלו את הבקורת, ויפעלו מיד לפיה במגמה לתקן את הדברים, צריך מבקר המדינה לא להכניס לדו"ח את אותם הליקויים שמצאו את תיקונם. האנשים במשרדים צריכים להרגיש, שלצדק שליקויים בעבודתם לא ייכנסו לדו"ח השנתי, אם יחוקנו מיד. הם יהיו מעוניינים לתקן את הליקויים, כדי שלא תהיה עליהם בקורת רעה בדו"ח השנתי. אני מביע את דעתי זו, על מנת להגיע ליעילות מאכטיסאלית ולשיתוף פעולה בין המשרדים לבין מבקר המדינה. לפחות לעתיד, אין מבקר המדינה צריך לכלול בדו"ח את אותם הליקויים שבאו על תיקונם, לפי הערות המבקר.

י. רוקח: האם מר נפתלי סכתוון לכך, שמבקר המדינה צריך להדגיש בדו"ח רק את הדברים השליליים, ולא את הדברים החיוביים?

פ. נפתלי: צד חיובי בעניינים אלה יכול להיות, רק אם אומרים שהמשרד בסדר. אם אומרים שהיה ליקוי הואף תוקן, נשאר הדגש על הליקוי ולא על תיקונו. החוק מדגיש שיש להביא את אותם הדברים שלא תוקנו.

יש לי רושם שהחברים קראו את הדו"ח של מבקר המדינה, ולא קראו את הערות שר-האוצר. אם קוראים את הערות שר-האוצר, הרי רואים במקרים אחדים נימה של ויכוח ופקפוק, אם שינויים מסוימים באו בעקבות הערות &&& מבקר המדינה, או לפי יזמת המשרדים עצמם. דבר זה אינו מעגין אותנו, למעשה. אינני מעוניין לדעת, מי היה היוזם לשינויים. אולם, מנימה זו, אני רואה שהיחסים בין מבקר המדינה והמשרדים המבוקרים עדיין לא קבלו את הצורה הנכונה. אין כאן שאלה של התחרות; המבקר אינו צריך להדגיש, כמה מקרים תוקנו לפי יזמתו. המבקר והמשרדים צריכים לעבוד ביחד, כדי שתהיה אפשרות להגיע לתיקונים. הדו"ח מציין את הדברים הקלים, ובייחוד את המקרים בהם לא קבלו המשרדים את דעתו. במקרים אלה, על ועדת הכספים והכנסת להחליט, מה יש לעשות לתיקון המצב. לא יכולה להיות ויכוח בין השר, או הפקיד, והמבקר, בצורה של התקפת-נגד. השר לא הבין כראוי את תפקיד המבקר, במקרה של משרד האספקה והקצוב. הדבר החשוב לנו, הוא, שהצד עבודה תקינה בין המבקר והמשרדים, ואין אנו מעוניינים בסנסאציות. מתפקיד הדו"ח לציין אח אותם המקרים בהם לא קבלו את הערותיו של &&& המבקר. ברור שכולות להיות דעות שונות בקשר לדו"ח זה, אך אני רואה בו כמה ליקויים, בעקר בכיוון זה שלא הגענו לידי שיתוף פעולה מתאים בין המבקר והמשרדים המבוקרים.

ב. רפסוד:

אני רואה שאנו נכנסים לבירור בקשר לפרטי הדו"ח
אני יודע שיש סכנה מסוימת, כאשר בקורת של מוסדות,
בקורת כספית ומסקית, עלולה לעבוד את גבול המותר. אולם, לפעמים
חוסר בקורת מספקת של משק ויעילות אדמיניסטרטיבית, עוברת לגבול של
חוסר-אחריות.

התרשמתי קשה מאד מהדו"ח הזה שקבלנו. התרשמתי
קשה לא רק מחליפת המכתבים בין משרד האספקה והקצוב לבין מבקר המדינה,
אלא גם מסעיפים אחרים. אפשר, כמובן, לטעון שהמנגנון אינו סנוסה
בניהול משק. אם אנו רוצים לעשות בקורת קונסטרוקטיבית, לא יתכן
להגיש דו"ח כזה. אני רואה את הממשלה אחראית לאיחור זה.
אינני יכול להאשים בזה את שר-האוצר. אין זה סוד שמתהלכות שמועות
בארץ - ואינני רוצה להתבטס על שמועות, אולם האפוסטרופוס צדד העביר
דרכו סכומים של מיליונים רבים - שהמזב במשרד האפוסטרופוס אינו כשר.
לא יתכן שלא נקבל דו"ח ממשרד זה; עד היום לא הוגש לנו דו"ח בענין
האפוסטרופוס על רכוש נטוש.

לפי הדו"ח של מבקר המדינה, ישנם כמה פקידים
שהיו צריכים לקבל עונש - אם לא פישודים - בגלל ליקויים שונים
בעבודתם. תשובת שר-האוצר אינה מספקת אותי. תשובתו של משרד
האספקה והקצוב להערות המבקר אינה מספקת אותי, גם מבחינה פורמלית.
אינני רוצה לפגוע בשר זה או אחד; אולם, קראתי את ההערות בקשר
לפעד ולנפגעי-מלחמה. היו צריכות להיות מסקנות של הממשלה בענין
זה. לא שמעתי על כך. אני שבור שהממשלה היתה צריכה לעשות שני
דברים: אינני רוצה לחשוך במשרד או בשר האוצר, אולם מצב זה,
בו המשרדים אינם מגישים את הדוחות, אינו יכול להמשך. היתה בארץ
אווירה מסוימת, וניתנה שאנשה גדולה למבקר המדינה, הן מצד האמון
והן מצד האחריות; הושלה אחריות גדולה על ועדת הכספים. אני מרגיש
את עצמי יותר-מדי אחראי בענין זה, משאוכל לקבל את הדו"ח בשקט.
אני דן על עניינים אלה לא רק מבחינה כספית, אם כי גם זה חשוב,
אלא גם מבחינת האווירה השוררת בארץ. אני יודע ששר האוצר עשה
מאמצים בעניינים אלה. בכ"ז, אינני רואה את ההערות שהוא הגיש בתשובה
לדו"ח, כמתאימות. הממשלה לא הוציאה מסקנות, לא אמרה לוועדה, מה
היא עשתה ומה לא עשתה לגבי כל אלה שלא הגישו דו"ח בזמן, ומה הן
המסקנות של אותן ההערות. אנו צריכים לדון על ענין זה מבחינת
העתיד. היות הציע שורה של הצעות; אינני מציע הצעות. אולם,
אם עבודת מבקר המדינה דורשת הגדלת מנגנון, יש לעשות זאת. קיים
משרד אחד, אשר לכנסת אין כל שליטה עליו - משרד הבטחון. הושלה
על ועדת הכספים אחריות לתקציבים גדולים ושונים. לדידי, חשובות
ההסברות לגבי הצעדים שיינקטו לשם שיפור המצב.

ד"ר ה. שפיר:

אני רוצה להעיר הערה על העבודה המשותפת
בין ועדת הכספים ומבקר המדינה. אינני רואה
דרך אחרת לעבודה משותפת, שאשר בוועדת-משנה. אין זה מספיק שיתקיים
דיון בענייני בקורת פעם או פעמיים בשנה; צריכה להיות ועדת-משנה
מיוחדת אשר תטפל בכל קומפלקס השאלות הקשורות בבקורת, והכרחי קשר
תמידי בין המבקר לבין הוועדה. עכ"פ, אני בעד חינוך הקשרים בין
מבקר המדינה לבין ועדת הכספים.

אני מבין ששר רוקח דורש שמבקר המדינה ישפיל
לא רק בעובדות ומסירתן לוועדה, אלא גם בהוצאת מסקנות. מצד שני,
שר נפתלי ברעיה שהמבקר יכול להסתפק בפחות חומר. דעתי היא, שעכ"פ
בהחלה צריך המבקר לתת לנו את הרקע של העניינים. אני מבין,
שטיב תפקידו של מבקר המדינה מחייב הרחבת הדבור דוקא על הדברים
השליליים, ולא כל כך על הדברים החיוביים.

הייתי מציע שהמבקר ידגיש יותר פעולות אשר
בקשר אליהן הכרחית, לדעתו, פעולה מסוימת מצד הוועדה.

ברצוני להעיר כמה הערות בקשר עם תוכן הדו"ח, אחרי קוראי אותו. אני מבין שאנו מעוניינים לא רק בקביעת המקרים הבלתי רצויים, אלא גם בתיקון המצב. ברור שצריך לבנות את המשרדים לפי שיטה מסוימת. יש בממשלה שני סוגים שונים לגמרי של משרדים, קיימים משרדים אדמיניסטרטיביים, ולעומת זאת קיימים משרדים מסחריים, שפעולתם קשורה בפעולות מסחריות, כגון ייבוא וכו'. במשרד אשר פעולותיו הן מסחריות, יש הכרח במנגנון שונה מזה של משרד שפעולותיו הן אדמיניסטרטיביות גרידה. אני מבקש ממבקר המדינה לחשוב על כך שלא יכול לחול אותו הדין על משרד שפעולותיו אדמיניסטרטיביות ומשרד שפעולותיו מסחריות. אחד הליקויים במשרד האספקה, למשל, הוא, לדעתי, בזה שאנשים מתאימים לתפקידים אדמיניסטרטיביים ממלאים תפקידים שאינם מתאימים להם, כגון קניות וכו'. הפעולה צריכה, במצבנו היום, לבצע פעולות משקיות רבות. אני רואה ליקוי בזה שהמנגנון המתאים אינו עומד לרשות הממשלה. אי-אפשר לדרוש מפקיד אחדאי לייבוא של מיליונים לירות, עבודה כזו, אם משכורתו היא בהרבה יותר נמוכה מזו שהיה יכול לקבל במשק פרטי. אנו יכולים להגיע לאדמיניסטרציה מסודרת בלי שטאב גדול של אנשים, אם יהיו לנו אנשים בעלי נסיון ואחריות. אני שומע בכל יום על כך שאנשים רוצים, או נאלצים, לעזוב את תפקידם בממשלה, בגלל תנאי משכורתם. אני רואה בפוליטיקה זו סכנה ליושר המנגנון וליעילותו.

לא אוכל להיות סדר במנגנון הממשלה, אם כל זמן שתימשך הכפילות בין תל-אביב וירושלים. הבנתי בזמנו שמטיבות פוליטיות הכרחית היתה ההעברה לירושלים, אולם על הממשלה להחליט, אם להעביר את כל המנגנון לירושלים או לתל-אביב, מלבד, כמונן, משרדי קשר. כיום, רוב הפקידים האחראים עובדים בחלק בירושלים ובחלק בתל-אביב, מה שמונע הסדר בענייני מנגנון הממשלה, וגורם להוצאות טיזרות. צלי הסדר בעניין זה, לא נוכל להגיע לידי שכלול המנגנון.

אני בדעה שיש להגדיר את המושג, גופים נתמכים". שאלת הסוכנות היהודית היא עדינה מאד, ודעתי בעניין זה שונה מדעתו של ד"ר בדר, אולם, אני סבור שיש להגדיר בבירור בחוק, איזה הם המוסדות העומדים תחת בקורת מבקר המדינה. לפי הערכתי, צריך יותר מחצי המשק הישראלי לעמוד תחת בקורת זו. אני מעוניין לדעת אם חברה מסוימת עומדת תחת בקורת המבקר או לא; דבר זה צריך להיות מוגדר בחוק, גם כלפי חוץ. אני מציע לוועדה לקבוע רשימה, שאפשר יהיה לפרסמה, של המוסדות העומדים תחת בקורת מבקר המדינה.

י. רוקח:
ד"ר פרדר נכנס לעניינים שאינם שייכים לבקורת, כי לא מבקר המדינה יקבע את הפוליטיקה של המשכורות וכו'. אני סבור שמבקר המדינה צריך לחוות את דעתו על כל פגם שהוא מוצא; הוא צריך להיות מעין בית-דין ראשון, וחוות-דעתו צריכה לעבור אלינו, שאם לוועדת הכספים ולכנסת, המהוויים בעניין זה בית-דין-עליון. פעם, בעירייה, נתקלתי במקרה שבו דרש המבקר להחזיר סכום מסוים, והפקיד היה חייב להחזיר את הסכום. אני חושב שבקורת סידית זאת, עם הוצאת מסקנות מצד המבקר, היא חשובה ורצויה מאד.

אני מבקש שתהיה החלטה על חיזוק הבקורת ברשויות המקומיות; מספר האנשים המבקרים ברשויות המקומיות הוא קטן ביותר. טוב להחמיר בבקורת. בתל-אביב יש בקורת של שבעה אנשים, ובקורת זו היא בלתי מספיקה בהחלט. לא הייתי מציע לחסוך בעניין זה, כי ע"י בקורת יעילה ומתאימה נוכל לחסוך סכומים הרבה יותר גדולים.

אני בעד זה שתהיה בקורת חריפה בממשלה, ירגיש המנגנון שיש בעל-בית מיודי, שישנה עין-פקוחה עליה, מלבד השו. בקורת אינה מוכרחה להיות בקורת עוינת; היא יכולה להיות קונסטרוקטיבית ופרודוקטיבית.

הכנתי בכתב רשימות על מה שאני חושב בקשר לדו"ח מבקר המדינה, לא מבקורת מבט מפלגתי; אמסור את הדו"ח ליו"ר.

אותי מענינת מאד שאלת עבודת-החוץ של העובדים, בפרט של עובדי משרד-התיכנון. קיים מצב חמור מאד בענין זה; אותו המצב המגיש את התכנית, הוא זה המאשש אותה. דבר ש זה לא יתכן. ישנה אטמוספירה של הפקרות בענין זה. אם הפקידים הגבוהים יותר מרשים לעצמם לעשות זאת, מה יגידו העובדים הקטנים? אני מתנגד גם לזה שמורה ימסור שעורים פרטיים, אולם, על עבודתו של המורה יש קונטרול מסוימת. אני מפנה את תשומת-לב מבקר המדינה שלשאלה חמורה זו. עליו למצוא אמצעים כדי להפסיק זאת בכל השטחים, כי אנשים אלה עובדים כפליים, ומרויחים את לחמם של אחרים.

א. הרצפלד:

חשבתי שהדו"ח הזה הובא לפנינו כחומר סודי; לא תארתי לעצמי שחומר זה יכול להיות מועבר לכנסת, בצורתו הנוכחית. יש בדו"ח זה דברים קשים וחמורים; כשהם מובאים לפנינו, ואנו קוראים את התשובות של האוצר, אנו יודעים מה הענין; אולם, לא באותה צורה האיתי קודא את אותם הדברים, לו הייתי רואה אותם בכנסת כמו שהם מוגשים בדו"ח זה. אין כאן ענין של קואליציה ואופוזיציה, כאילו הקואליציה רוצה לכסות ולהגן על הליקויים, והאופוזיציה רוצה לעקור אותם. יש כאן דברים המנוסחים שיש בהם בצורה העלולה להטעות את הקורא. איננו יכולים לקבל את הצעת מר רפסוד. אנו יכולים להתעמק ולקרוא את הסעיפים בועדה; אם נעשה זאת, נראה שדברים רבים שבין עלולים להביא לידי דברים חמורים - אך למעשה איננו יודעים אם הביאו - שופרו ותוקנו. בכנסת לא נוכל להתעמק, והרושם שיתקבל יהיה רושם קשה מאד. אם אנו צריכים להיות הפוסקים, מה למסור ומה לא למסור לכנסת, הייתי מציע לשלוח את הדו"ח הזה בחזרה למבקר המדינה, כי כל ההקדמות אינן שייכות לכנסת. בדו"ח המוגש לכנסת צריכים להיות כתובים רק הדברים התמציתיים, מה נעשה ומה לא נעשה, והוצאת מסקנות. ואז תהיה לועדה עבודה רבה בקשר עם זה, ולא עבודה לשעה אחת. אני מציע שועדת-מסנה מצומצמת תקבע מסקנות ברורות, מה יש להביא לכנסת, ומה אין להביא. אין להחליט בענין זה בלי שיקול מעמיק, כי יהיה זה נזק למדינה, אם נמסור את הדברים כמו שהם. אי אפשר להשמיד בבת-אחת את הצדיקים והרשעים, בפרט כשהרצון הטוב איננו, וכל אחד ימצא בדו"ח את החלק שהוא מעונין בו. אחרי שועדת-המסנה תביא לועדה את מסקנותיה, אני מציע לשלוח למבקר המדינה את הדו"ח שקבלנו, כי הוא אינו יכול להיות מועבר לכנסת בצורתו הנוכחית.

ש. דיין:

אני מצטער על כך ששמעתי מד"ר בדר נעימה של צהלה על הדו"ח הזה; ענין זה הוא ענין של כולנו. כולנו בפעולת-בראשית. אינני יודע איך אחרים היו ממלאים את אותם התפקידים. נתרשמתי קשה מהצללים הרבים שראיתי בדו"ח. התנחמתי במידת-מה בזה שידעתי שישנה עין פקוחה, שהצליחה לגלות טומים רבים. יש מי שפומר על המשמר. פעולת המבקר היא מוצלחת בזה שחזרה לכל הסדקים ומצאה את כל הצללים.

נשאלת השאלה, מי צריך להסיק מסקנות. מר רוקח אומר שהמבקר צריך להציע הצעות למסקנות, שהוא יגיד את החטא, ואת העצב בצדו. אולם, שאלה זו היא שניה במעלה. אני מוכן להסכים לדעתו של מר רוקח בענין זה, כי ~~הממשלה~~ בממשלה ישנן מחלקות שונות, הרכב שונה, יחסים שונים וגישה פוליטית שונה. אפשר לקבוע ועדה מיוחדת אשר תגיד, מה צריכות להיות המסקנות מן הדו"ח. מה עשתה הממשלה, אחרי שאמרו לה שקיימים דברים קשים שצוינו בדו"ח? מה היא חושבת לעשות בענין זה? מי אחראי כלפינו בענין זה? אם הממשלה טרם פעלה בענין זה, היא מתבקשת לפעול ולתקן, ובהקדם.

גם אני חושב שכולנו ביחד לא נוכל לטפל בדו"ח זה, ובכלל בעניני שבקורת. צריך מישהו לטפל בענינים אלה יום-יום, כדי שלמבקר יהיה למי לפנות מדי פעם. כנראה שעבודת המבקר תהיה עבודה קשה לשנים רבות, כי דברים אלה ניתנים לשיפור מתמיד ואטי. לא בבת-אחת ~~שצריך~~ נתקן את כל הנגעים.

ראיתי בדו"ח זה דברים קטנים, אולם, אלה דברים המשפיעים על רוח האנשים בישוב. מי מטפל אחרי הגשת הדו"ח בדברים אלה?

בקשנו לדעת את מידת יעילות המשרדים השונים, את מספר העובדים ויעילות המנגנון. לא מצאתי בדו"ח זה שום דבר שיאמר לנו אם גודל וגידול המנגנון מוצדק או לא.

" ד"ר בדר אומר שיש לכלול את הסוכנות היהודית בין הסוסדות הנתמכים ע"י הממשלה, שצריכים לעבור את בקורת מבקר-המדינה. אם כך, הרי כל מוסד המקבל תמיכה כלשהי צריך להיות מבוקר ע"י המבקר. גם אם נקבל את העובדה שכל הגופים האלה צריכים להיות מבוקרים, איננו יכולים להתעלם מכך שהסוכנות היא ממשלה בפני עצמה, שבעזרתה ניבטת מדינת-ישראל, בזמן שד"ר בדר עמד מנגד. יש מבקר בסוכנות היהודית; הקונגרס הציוני עוסד על-ה-במזב עליון, שאיננו צריכים להכנס לבקורת של מוסדותיו.

שר האוצר א. ספלן: כדי למנוע אי-הבנה, אני חצה להודיע שאין לממשלה כל רצון לקפח את הבקורת. לא על זה צריך להתנהל הויכוח. הממשלה היא אשר הכניסה את חוק מבקר המדינה לפי חוק זה, חייב המבקר להגיש דו"ח והמלצות לוועדת הכספים, המקבלת גם את הערות האוצר על הדו"ח, וועדת הכספים מעבירה את הדו"ח לכנסת. לנו אין כל רשות לשנות משהו בדו"ח זה; המבקר רשאי לעשות זאת, אם ימצא לנחוץ לעשות זאת. הוא רשאי להגיש את הדו"ח לכנסת בניסוח שהוא מוצאו לנכון.

אולם, כולנו לומדים את המלאכה. אנו צריכים לדון על הדו"ח מנקודת היעילות והאובייקטיביות, במידה שיש אפשרות להיות אובייקטיביים. אני רוצה לדבר לגופו של העניין. בקשר לגופים המבוקרים, כתוב בדו"ח סעיף, שד"ר בדר לא קרא אותו, האומר, אלא אם ועדת הכספים, לפי המלצת האוצר, החליטה לא לבקר. לא נתקבלה החלטה רשמית על שחרור הסוכנות מבקורת מבקר-המדינה. אני מציע שמבקר המדינה לא יקח על עצמו את בקורת הסוכנות-היהודית. אני מציע זאת, לא מפני שאני רוצה למנוע את הבקורת הזאת, אלא מפני שאנו נכנסים לשטח עדין מאד. הסוכנות אינה מדינה בתוך מדינה, אולם היא נציגת עם-ישראל, ויש לה עבר גדול ומוסדות משלה. התערבות בבקורת המוסד הזה לא תוסיף להבהרת העניינים, אלא אולם תוסיף להתמרמרות. כטובן, ועדת הכספים רשאה להחליט בעניין זה. כשטר רוקח עורר את השאלה הזו לפני שנה, אמרנו שאיננו רוצים להכנס לבקורת המוסד ולבירור תלויות, כי יש לשאף לכך מוסדות מבוקרים אחרים. היו"ר העביר גם לי את חליפת המכתבים בקשר לטראקטוריסט. לא המתפקתי בתשובת הסוכנות בעניין זה, אלא שלחת את הדברים לאדה"ב, כדי לקבל את הערותיה של המשלחת המסחרית שלנו. לצערי הרב, לא כולם סוכנים לעשות את הקניות שלהם דרך המשלחת המסחרית שלנו. כאשר אקבל את החומר מן המשלחת המסחרית, אעביר אותו שוב למוסדות התנועה הציונית, לבדיקה. אין זה המקרה היחיד בו בקשנו הסברה על פעולות שונות.

כן אין זה המקרה היחיד, בו אושרו קניות במחירים שונים בעת ובעונה אחת. היה מקרה דומה בקשר לקניות בקאפריסיין.

דוקא לשל הצלחת הבקורת, אני חושב שהיא צריכה להצטמצם בהיקף ולא להתפשט. האמת היא שאני אציע שלא תהיה בקורת הממשלה על הסתדרות-העובדים ג"כ. הלואי ונוכל לכסות את השדה הנוגע לנו באופן ישיר. ראיתי רשימה של מאות מוסדות, אשר המבקר רשאי לבדוק אותם. יש דברים שהמבקר יצטרך לבדוק. אולם, לא נועיל לבקורת, אלא נזיק לה, אם היא תצטרך להרחיב את פעולתה ולבדוק כל מוסד אשר נעזר ע"י הממשלה בצורה זו או אחרת.

כולנו חושבים שצריכים להיעשות כמה תיקונים בחוק מבקר המדינה. שמעתי כאן טענה, שלא נוכל להשתמש בדו"ח זה לקראת התקציב של השנה הבאה. אנו צריכים ללמוד מהנסיון. אני מציע לכם להביא לכנסת את הדוחות של הבקורת המסלכתית האנגלית. תיזכרו לדעת שבקורת זו לוקחת לפעמים הרבה יותר משנה אחת. נכון שאנגליה אימפריה גדולה, אולם היא קיימת שנים רבות. ובכ"ז, קורה שמגישים דו"ח על עניינים מסוימים אחרי שנים. אם לוקחים את הבקורת ברצינות, אין אפשרות ללמוד בתקציב 1951/52 מתקציב 1949/50.

על כל עניין בדו"ח זה ישנה הערה. אקח פרט קטן. היתה בדו"ח בקורת על שהחלג בכניית חדש טשורייין באוצר, ואחר התברר שהוא לא היה מוגן במידה מספקת מפני הגשם, וצריך היה להשקיע בו עוד 400 ל"י. על כך ענה האוצר בהערותיו. יכול להיות שהאוצר צודק, ויכול להיות שהמבקר צודק. באנגליה יושבת ועדה מיוחדת העוברת על כל סעיף וסעיף בדו"ח, מוציאה אנשים ושומעת אותם. אין החברים יכולים לומר אם התרשמו

באופן פורמאלי, אחראי כלפי הכנסת בענין דו"ח
מבקר המדינה, רק האוצר, כנציג הממשלה כולה.

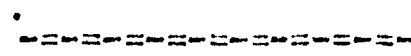
היו"ר ד. א. פתקס: &&&& הטלנו על ועדת המשנה הקיימת לעניני
חוק מבקר המדינה, לספל כשינויים המוצעים
ע"י המבקר, בנוגע לפרטים מסוימים. אני חויבתי ע"י הועדה להכין
הצעות למסקנות, וכל חבר שירצה בכך, יגיש לי הצעות. שר האוצר מציע
שהועדה תעבור על הדו"ח הזה ביטוריות, באמצעות ועדת-משנה, שתעבור
על כל הפרטים, ותבקש ממבקר המדינה לבצע פעולות נוספות בכמה מקרים.
אני מקבל את ההצעה הזאת של שר-האוצר; אולם, את ההחלטה הסופית
בענין זה נקבל אחרי שנשמע את דברי מבקר המדינה.

ד"ר סוזס: אני מסכים להשיב בישיבה הבאה על ההערות
שהושמעו ע"י חברי הועדה, ובייחוד בנוגע
לשיתוף-פעולה מצד המבקר עם הממשלה, שאני מחייב אותו מאד.

הייתי רוצה להעיר הערה קצרה וגלויה. דובר על
חוסר יזמה מצדי בענין שיתוף פעולה עם הועדה. עלי להגיד שנסייתי לפתח
יזמה כזו בכמה מקרים, אך התגובה מצד הועדה לא היתה מעודדת. חדשים
אחרי סינויי, הגשתי לוועדה &&&& תכנית-עבודה מפורטת בקשר לגופים
נתמכים וטפול בתלונות. הגשתי לוועדה חוות-דעתי בדבר הטפול מחדש
בבעית &&&& תל-אביב - ירושלים; הועדה לא דנה בהצעה זו. הגשתי
הצעות בנוגע לדייקנות העובדים, עבודות-חוץ ושליחים; הועדה לא דנה
גם בהצעותי זו. אני מבין יפה שהועדה היתה עסוקה בעבודתה הפוריה; דצייתי
רק למנוע את הרושם, כאילו לא רצה מבקר המדינה לשתף פעולה עם הועדה,
ולתפעיל את הועדה בכמה ענינים.

ב. רפטור: אני מבקש שנקבע את המשך הבירור הזה ליום ג'
הבא.

ט י כ ו ם : המשך הבירור בענין דו"ח מבקר המדינה, ביום
ג' הבא, בשעה 0900. =====

ב. שאילתות ותשובות:

א. הרצפלד: הייתי רוצה להציג שאילתה באזני שר-האוצר והיו"ר.
בזמנו החליטה הועדה להקציב סכום של 500,000 ל"י
לשכונן חיילים משוחררים במשקים. סכום זה כלל 12% לבנינים צבוריים.
עד היום אינני יכול לקבל את הסכום הזה. שר-האוצר אישר הוראה בגבול
של 500 יחידות דיור; למעשה צריך היה לאשר 758 יחידות. האם הכוונה
היא לדחות את הדבר הזה לאחרי אפריל? מדוע עושים קשיים במשרדים
בענין זה? מדוע אי-אפשר לקבל לפחות את אותן היחידות שהוחלט עליהן?
אני תובע שיאשרו לנו גם את העוצף. התרוצצתי בענין זה זמן רב.

ד"ר ברר: ברצוני להציג שאילתה באשר עם קרן-ההוזלה.
אני שומע שדורשים תשלומים לקרן-ההוזלה במקרים
בהם הפועל לא היה מקבל אף-פעם תוספת-יוקר. האם שר-האוצר מסכים לשיטה
&& זו של הפיכת קרן-ההוזלה למס על שכר-העבודה? האם השר יסכים, בהתחשב
עם המצב האמיתי בשוק, להחזיר לפועלים את הסכומים שניגבו מהם, ולבטל את
קרן ההוזלה?

ד. רוקח: אנשים הולכים לעתודות, ואין איש יודע טי צריך לשלם להם. אמרו לנו שיקבלו החלטה בענין זה. יש להחליט, מי צריך לשלם לעתודאי, המדינה או המוסד בו הוא עובד, או שהעתודאי צריך למסור את הימים האלה &&& על-חשבון חופשתו. אני מבקש לדעת אם נתקבל החלטה בנידון זה; יש לתת למספדות הושיע הוראות, כיצד עליהם לנהוג.

שר האוצר א. ספלן: לשאלתו של ד"ר בדר; ועדת האינדקס גמרה בשבוע שעבר את עבודתה. אני מצטער על כך שעד כה לא קבלתי את הדו"ח של הועדה. לאור דו"ח זה, תחליט הממשלה אם יש מקום להאריך את תוקף החוק בענין קרן-ההוזלה (תוקפו של חוק זה מסתיים ב-1.1.51), או לא. לאור הדו"ח, יוחלט מה יש לעשות עם הכסף. אם יתברר שיש להחזיר לפועלים כסף, יחזירו להם. אני מקווה לקבל את הדו"ח של הועדה בהקדם, ואז אביא את הענין לוועדה. אני מקווה שאוכל לענות לשאלתו של ד"ר בדר באחת הישיבות הקרובות.

שאלתו של מר רוקח היא מסובכת במקצת. פניתי לראש-הממשלה, ובקשתי שהועדה המטפלת בשאלה זו תגיש דו"ח. הועדה היתה צריכה להתקשר עם הגופים הנוגעים בדבר, התאחדות בעלי-המעשיה, נציגי הפועלים והסקטור הצבוהי (הממשלה, העיריות וכו'). בעייה זו של העתודאים היא רצינית, לא רק כלפי העיריות, אלא גם כלפי שויון &&&& בין החיילים והעתודאים. על עיריה או על הממשלה אפשר להטיל לשלם לעתודאי; אולם, מה יהיה בקשר לפצעל ועובד במוסד לא-צבוי, או בקשר לפועל יומי? נינתיים מקבלים העתודאים משכורות של חיילים. בשורה של בתי-הרושת מסלמים לפועלים ההולכים לעתודות סכומים מסוימים, כך שנוצר אי-שויון בין עתודאי אחד למשנהו.

לשתי השאלות האחרות שהוצגו לי, הייתי רוצה להשיב רק אחרי שקקבל את החומר מהמשרד. השיכון הולך ונעשה קשה יותר ויותר במשך הזמן. לא כל הכספים שנקבעו לשיכון הוצאו לבנין בתי-אבן. כל אלה שהיו צריכים לקבל שיכון קבלו פחות משהובטח להם. מר הרצפלד צריך להביא בחשבון את השיקול, אם לתת &&&& צריפונים או פחונים למעברות, או לתת שיכון רגיל. אין לנו ברירה אחרת, אלא להקטין את ההקצבות.

א. הרצפלד: אני מבקש לקבל &&& תשובה ברורה לשאלתי: האם שינו את החלטה? אם שינו, אני מבקש לקבל זאת, אך ברצוני לדעת על כך באופן ברור.

הי"ר ד. צ. פנקס: אני מבקש לקבל את החומר בקשר לשאלתו של מר הרצפלד, ובקשר לשאלתו של מר גניחובסקי.